

Stellingen

Behorend bij het proefschrift van Stefan A. Belderbos

- 1) Liturgische vieringen met performance-rituelen creëren een unieke onderzoeks-situatie die het godsdienstpsychologische onderzoek naar religieuze ervaringen een nieuwe impuls kan geven.
- 2) Om een performance-ritueel in een liturgische viering overtuigend uit te voeren, moet de performer in het kunstwerk geloven.
- 3) Een viering met performance-rituelen kan binnen de gemeente het gevoel van onderlinge verbondenheid tijdelijk versterken. Maar wanneer een verdeelde gemeente – een gemeente waarbinnen geen duidelijke overeenstemming bestaat over de toepassing van nieuwe rituelen in de eigen liturgie - meewerkt aan deze viering dan kunnen de standpunten hierover ook verharder. De verdeelde gemeente kan verder uit elkaar worden gedreven.
- 4) Voor een goede integratie van performancekunst in de liturgie moet een kunstenaar lange tijd deel uitmaken van een gemeente. Maar om tot een overtuigend performance-ritueel te komen zal hij/zij altijd de rol van buitenstaander moeten blijven vervullen en nooit werkelijk een volwaardig lid van de gemeenschap kunnen worden.
- 5) Het inbrengen van kunst in een liturgische viering vormt geen garantie dat het vaak overheersende rationele karakter van de viering minder sterk wordt, noch hoeft er hierdoor meer ruimte te ontstaan voor de zintuiglijke beleving.
- 6) Door het opheffen van de veel gepropageerde scheiding tussen subject en object in het wetenschappelijke onderzoek kan in sommige gevallen het blikveld van de onderzoeker worden verbreed.
- 7) Wanneer een beeldend kunstenaar uitsluitend door middel van kunstwerken zijn kennis en ideeën naar voren brengt, zal er nooit een vruchtbare uitwisseling tussen kunst en wetenschap kunnen ontstaan. Onderzoek in de kunsten kan zich niet alleen in 'het atelier' afspelen (zie hoofdstuk 3), de kunstenaar moet in de 'bibliotheek' de discussie durven aan te gaan met wetenschappers uit andere disciplines.
- 8) Zoals een beeldhouwer werkt met steen, klei, en hout, zo vormt voor een performancekunstenaar, als ontwerper van performance-rituelen, de kerkgemeente als geheel, inclusief de gemeenteleden en haar liturgische rituelen, het werkmateriaal.
- 9) Om de liturgische performance van een gemeente als geheel te verbeteren zou het goed zijn wanneer ook performancekunstenaars, naast de voorganger en dirigent, een vaste plaats zouden krijgen in de werkgroep van de gemeente die de liturgie voorbereid.
- 10) De vele rollen die de kunstenaar tijdens het onderzoek in de kunsten op zich moet nemen (ontwerper, onderzoeker, organisator, interviewer, liturg, regisseur, producent, timmerman, ondernemer) dwingen hem op sommige momenten tot het aannemen van een gespleten persoonlijkheid.
- 11) Het zou goed zijn als ook de universiteit zou samenwerken met performancekunstenaars om het ritueel rondom promoties te actualiseren.